

ad diaboli et angelorum ejus tormenta dispositum, omnipotentis Judicis damnatione mittentur, cum illo habituri pœnæ communionem, cuius elegenter facere voluntatem. Quis igitur istam sortem æternorum cruciatuum non pavescat? Quis mala nunquam finienda non timeat? Sed cùm ideo denuntiata sit severitas, ut misericordia quæreretur, in diebus præsentibus cum misericordiæ est largitate vivendum, ut homini, post periculosa negligentiam ad pietatis opera revertenti, possibile sit ab hac sententia liberari. Hoc enim agit potentia Judicis, hoc gratia Servatoris, ut relinquat impius vias suas, et ab iniquitatis suæ consuetudine peccator abscedat. Misereantur pauperum, qui sibi volunt parcere Christum. Faciles sint in alimena miserorum, qui cupiunt ad societatem pervenire felicium. Non sit vilis homini homo, nec in quoquam despiciatur illa natura, quam rerum conditor suam fecit. Cui enim laborantium licet negare quod Christus sibi profitetur impendi? Juvatur conservus, et gratiam refert Dominus. Cibus egeni regni coelestis est pretium; et largitor temporalium hæres efficitur æternorum. Unde autem exigua ista impendia tanta estimari taxatione meruerunt, nisi quia pondera operum charitatis lance pensantur, et cùm amatur ab homine quod Deus diligit, meritò in ejus ascenditur regnum, in cuius transitur affectum?

Ad horum ergo operum, dilectissimi, piam curam dies nos Apostolicæ institutionis invitat, in quo sanctorum collationum prima collectio est prudenter a patribus et utiliter ordinata: ut quia in hoc tempore gentilis quondam populus superstitionis dæmonibus serviebat, contra profanas hostias impiorum sacratissima a nobis nostrarum eleemosynarum celebraretur oblatio. Quod quia incrementis Ecclesiæ fructuosissimum fuit, plauxit esse perpetuum. Unde hortamur sanctitatem vestram, ut per Ecclesias regionum vestrarum quarta feria

de facultatibus vestris quantum suadet possibilitas et voluntas, ad expensas misericordiae conferatis, ut positis illam beatitudinem promereri, in qua sine fine gaudet qui intelligit super egenum et pauperem. Ad quem intelligendum, dilectissimi, sollicita benignitate vigilandum est, ut quem modestia tegit, et verecundia præpedit, invenire possimus. Sunt enim qui palam possere ea quibus indigent, erubescunt; et malunt miseria tacitæ egestatis affligi, quæ publica petitione confundi. Intelligendi ergo isti sunt, et ab occulta necessitate sublevandi, ut hoc ipso amplius gaudent, cùm et paupertati eorum consultum fuerit et pudori. Rectè enim in egeno et paupere ipsius Iesu Christi Domini nostri persona sentitur, qui cum esset dives, sicut dicit Apostolus, *inops factus est, ut nos sua paupertate ditaret*. Et ne deesse nobis sua presentia videretur, ita humilitatis et gloriae suæ temperavit mysterium, ut quem Regem et Dominum in majestate Patris adoramus, eudem in suis pauperibus pasceremus, liberandi ob hoc in die mala a damnatione perpetua, et pro intellecti pauperis cura regni coelestis consortis inserendi.

Ut autem in omnibus, dilectissimi, placeat Domino vestra devotio, etiam ad hanc vos hortamur industriam, ut Manichæos ubicumque latentes vestris presbyteris publicetis. Magna est enim pietas prodere latebras impiorum, et ipsum in eis, cui serviunt, diabolum debellare. Contra istos enim, dilectissimi, omnem quidem orbem terrarum, et totam ubique Ecclesiam decet fidei arma arripere. Sed vestra in hoc opere devotio debet excellere, qui in progenitoribus vestris Evangelium crucis Christi ab ipso beatissimorum apostolorum Petri et Pauli ore didicistis. Non siuantur latè homines qui legem per Mosen datam, in qua Deus universitatis conditor ostenditur, recipiendam esse non credunt; prophetis et Sancto Spiritui contradicunt; psalmos Davideos, qui per universalem Ecclesiam cum omni pie-

tate cantantur, damnabili impietate ausi sunt refutare; Christi Domini nativitatem secundum carnem negant; passionem et resurrectionem ejus simulatam dicunt fuisse, non veram; baptismum regenerationis totius gratiae virtute dispolian. Nihil est apud eos sanctum, nihil integrum, nihil verum. Cavendi sunt, ne cuiquam noceant; prodendi sunt, ne in aliqua civitatis nostrae parte consistant. Vobis, dilectissimi, ante tribunal Domini proderit, quod indicimus, quod rogamus. Dignum est enim, ut eleemosynarum sacrificio etiam hujus operis palma jungatur, auxiliante nobis per omnia Domino Iesu Christo, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO I.

IN SOLEMNITATE NATIVITATIS DOMINI NOSTRI
JESU CHRISTI.

Santa alegría que debe reinar en esta solemnidad: virginal maternidad de María: bienes que nos trajo el Salvador en su nacimiento: moralidad.

Salvator noster, dilectissimi, hodie natus est; gaudemus. Neque enim fas est locum esse tristitia ubi naturalis est vitae, quae, consumptum mortalitatis timore, nobis ingerit de promissa æternitate lætitiam. Nullus ab hujs alacritatis participatione secernitur, una cunctis lætitiae communis est ratio: quia Dominus noster, peccati mortisque destructor, sicut nullum a reatu liberum reperit, ita pro liberandis omnibus venit. Exultet sanctus, quia propinquat ad palmarum. Gaudeat peccator, quia invitatur ad veniam. Animetur gentilis, quia vocatur ad vitam. Dei namque Filius secundum plenitudinem temporis, quam divini consilii inscrutabilis altitudo disposuit, reconciliandam auctori suo naturam generis as-

SERMON I SOBRE EL NACIMIENTO DEL SALVADOR. 177

sumpsit humani, ut inventor mortis diabolus per ipsam¹ quam vicerat vinceretur. In quo conflictu pro nobis inito magno et mirabili æquitatis jure certatum est, dum omnipotens Dominus cum sævissimo hoste, non in sua majestate, sed in nostra congrederitur humilitate, objiciens ei eamdem formam eamdemque naturam, mortalitatis quidem nostræ participem, sed peccati totius expertem. Alienum quippe ab hac nativitate est quod de omnibus legitur: *Nemo mundus a sorde, nec infans, cuius est unius diei vita super terram.* Nihil ergo in istam singularem nativitatem de carnis concupiscentia transivit, nihil de peccati lege manavit. Virgo regia Davidicæ stirpis eligitur, quæ² sacro gravidanda fœtu, divinam humanamque prolem prius conciperet mente quam corpore. Et ne superni ignara consilii ad inusitatos paveret affatus, quod in ea operandum erat a Spiritu Sancto, colloquio discit angelico. Nec³ damnum credit pudoris, Dei genitrix mox futura. Cur enim de conceptionis novitate desperet, cui efficientia de Altissimi virtute promittitur? Confirmatur credentis fides etiam præeuntis attestacione miraculi, donaturque Elisabeth inopinata fecunditas, ut qui conceptum dederat sterili, datus non dubitaretur et virgini.

Verbum igitur Dei Deus, Filius Dei, qui in principio erat apud Deum, per quem facta sunt omnia, et sine quo factum est nihil, propter liberandum hominem ab æterna morte factus est homo: ita se ad susceptionem humilitatis nostræ sine diminutione suæ majestatis in-

¹ Es decir, la naturaleza humana; porque efectivamente el diablo consiguió de ella un completo triunfo cuando logró que se rebelara contra Dios (en el primer hombre).

² La cual, siendo destinada á contener en su casto seno el fruto bendito, antes concibiera al Dios Hombre con el alma que con el cuerpo.

³ Ni teme que corra peligro alguno su virginal pureza la que va a ser pronto Madre de Dios.

clinans, ut manens quod erat, assumensque quod non erat, veram servi formam ei formæ, in qua Deo Patri est æqualis, uniret; et tanto fœdere naturam utramque consereret, ut nec inferiorem consumeret glorificatio, nec superiorem minueret assumptio. Salvà igitur proprietate utriusque substantiæ, et in unam coeunte personam, suscipitur a majestate humilitas, a virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas: et ad rependendum nostræ conditionis debitum, natura inviolabilis naturæ est unita passibili, Deusque verus et homo verus in unitatem Domini temperatur, ut, quod nostris remedii congruebat, unus atque idem Dei hominumque mediator, et mori posset ex uno, et resurgere posset ex altero. Meritò ¹ igitur virginæ integritati nihil corruptionis intulit partus salutis; quia custodia fuit pudoris editio veritatis. Talis igitur, dilectissimi, nativitas decuit Dei virtutem et Dei sapientiam Christum, qua nobis et humanitate congrueret, et divinitate præcelleret. Nisi enim esset verus Deus, non afferret remedium: nisi esset homo verus, non præberet exemplum. Ab exultantibus ergo angelis nascente Domino *Gloria in excelsis Deo canitur, et pax in terra bona voluntatis hominibus nunliatur.* Vident enim, cœlestem Hierusalem ex omnibus mundi gentibus fabricari: de quo inenarrabili divinæ pietatis opere, quantum lætari debet humilitas hominum, cum tantum gaudeat sublimitas angelorum!

Agamus ergo, dilectissimi, gratias Deo Patri per Filium ejus in Spiritu Sancto, qui propter multam charitatem suam, qua dilexit nos, misertus est nostris; et cum essemus mortui peccatis, conviviscavit nos Christo, ut essemus in ipso nova creatura, novumque figuramentum.

¹ Con razon pues no sufrió ningun menoscabo la virginal entereza por dar à luz à la misma salvacion (al Salvador); puesto que el nacimiento de la verdad fué la más segura garantía de la virginidad.

Deponamus ergo veterem hominem cum actibus suis, et adepti participationem generationis Christi, carnis renuntiemus operibus. Agnosce, ô christiane, dignitatem tuam, et divinæ consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire. Memento, cujus capit is et cujus corporis sis membrum. Reminiscere quia erutus de potestate tenebrarum, translatus es in Dei lumen et regnum. Per baptismatis Sacramentum Spiritus Sancti factus es templum. Noli tantum habitatorem pravis de te actibus effugare, et diaboli te iterum subjecere servituti, quia pretium tuum sanguis est Christi, qui veritate te judicabit, qui misericordia te redemit, qui cum Patre et Spiritu Sancto regnat in sæcula sæculorum. Amen ¹.

SERMO I.

IN SOLEMNITATE EPIPHANIE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

La presente festividad mantiene vivos en nuestras almas los sentimientos de júbilo y de fe excitados por el nacimiento del Salvador: viaje, adoración y ofrendas de los santos Reyes: moralidad.

Celebrato proximo die, quo intemerata ² virginitas humani generis edidit Salvatorem, Epiphaniæ nobis, di-

¹ El principio y el fin de este breve sermon son de un mérito muy singular; y el último lo fuera, por ventura, todavía más sin el sonsonete de *membrum, regnum, sacramentum* y *templum*. El sublime genio de nuestro Santo no se pararía en esa pequeñez, ó conocería que dicho sonsonete habría de ser de buen efecto para sus oyentes. Tocante al *reminiscere quia*, tengase presente lo advertido en otros lugares.

² La más pura virginidad.

lectissimi, veneranda festivitas dat perseverantiam gaudiorum; ut inter cognatarum solemnitatum vicina sacramenta, exultationis vigor et fervor fidei non tepecat. Ad omnium enim hominum spectat salutem quod infantia Salvatoris ac Mediatoris Dei et hominum jam universo declarabatur mundo, cum adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quamvis enim Israeliticam gentem, et ipsius gentis unam familiam delegisset, de qua naturam humanitatis assumeret; noluit tamen intra maternae habitationis angustias ortus sui latere primordia; sed mox ab omnibus voluit agnosci, qui dignatus est pro omnibus nasci. Tribus igitur Magis in regione Orientis stella novae claritatis apparuit, quae illustrior cæteris pulchriorque sideribus, facile in se intuentium oculos animosque converteret, ut confestim adverteretur non esse otiosum quod tam insolitum videbatur. Dedit ergo aspicientibus intellectum qui præstlit signum; et quod fecit intelligi, fecit inquiri; et se inveniendum obtulit inquisitus¹.

Sequuntur tres viri superni luminis ductum, et prævii fulgoris indicium intentâ contemplatione comitantes, ad agnitionem veritatis gratiæ splendore ducuntur, qui² humano sensu signatum sibi regis ortum aestimaverunt in civitate regia esse querendum. Sed qui servi suscepserat formam, et non judicare venerat sed judicari, Bethleem præelegit nativitati, Hierosolymam passioni. Herodes autem audiens Judæorum principem natum, successorem suspicatus expavit; et molitus necem salutis auctori, falsum spopondit obsequium. Quam felix foret si Magorum imitaretur fidem, et converteret ad religionem quod disponebat ad fraudem! O cæca stultæ

¹ No pase desapercibida esta concatenacion.

² Los que, juzgando á lo humano, pensaron que debian buscar en la corte la cuna del Rey que les habia sido indicado (por la estrella).

æmulationis impietas! quid? perturbandum putas divinum tuo furore consilium? Dominus mundi temporale non quærerit regnum, qui prestat æternum. Quid incommutabilem dispositarum rerum ordinem vertere, et aliorum facinus præoccupare conaris? Mors Christi non est temporis tui. Ante condendum est Evangelium, ante prædicandum est Dei regnum, ante sanitates donandæ, ante sunt facienda miracula. Cur, quod alieni futurum est operis, tui esse vis criminis? et non habiturus effectum sceleris, in solum te reatum præcipitas voluntatis? Nihil hac molitione profici, nihil peragis. Qui voluntate natus est, arbitrii sui potestate morietur. Consummant ergo Magi desiderium suum, et ad puerum Dominum nostrum Jesum Christum, eadem stellâ præeunte, pervenient. Adorant in carne Verbum, in infantia sapientiam, in infirmitate virtutem, in hominis veritate Dominum majestatis: utque sacramentum fidei sue intelligentiæque manifestent, quod cordibus credunt muneribus protestantur. Thus Deo, myrrham homini, aurum offerunt regi; scilicet divinam humanamque naturam in unitate venerantes, quia quod erat in substantiis proprium, non erat in persona diversum.

Reversis autem Magis in regionem suam, translatoque Jesu in Ægyptum ex admonitione divina, exardecit frustrata in meditationibus suis Herodis insania. Necari omnes in Bethleem parvulos jubet: et quoniam quem metuat nescit infantem, generalem sævitiam in suspectam sibi tendit ætatem. Sed quos impius rex eximit mundo, Christus inserit cœlo: et quibus nondum sanguinis sui impedit redēptionem, jam martyrii tribuit dignitatem. Erigite igitur, dilectissimi, fideles animos ad coruscantem gratiam luminis sempiterni, et impensa saluti humanæ gratiæ sacramenta venerantes, studium vestrum iis quæ pro vobis gesta sunt subdite. Diligite castimoniæ puritatem, quia Christus virginitatis est filius: abstineite vos a carnalibus desideriis, quæ